

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 65
від 28 квітня 2021 року

Про проект Постанови
“Про визначення археологічного віку
міста Кременчук Кременчуцького району Полтавської області
та офіційну дату заснування”
(реєстр. № 4654 від 27.01.2021)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Постанови “Про визначення археологічного віку міста Кременчук Кременчуцького району Полтавської області та офіційну дату заснування” (реєстр. № 4654 від 27.01.2021), поданий народним депутатом України Мовчаном О.В., та зазначає про таке.

Метою проекту Постанови, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є визначення археологічного віку міста Кременчук Полтавської області та часу його заснування.

Проектом Постанови пропонується “офіційно визнати вік міста Кременчук Кременчуцького району Полтавської області в 900 років за результатами проведених археологічних досліджень”.

Міністерство культури та інформаційної політики України не підтримує проект Постанови виходячи з такого.

Відповідно до частини третьої статті 32 Закону України “Про охорону культурної спадщини” з метою захисту традиційного характеру середовища населених місць, вони заносяться до Списку історичних населених місць України.

Список історичних населених місць України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини затверджується Кабінетом Міністрів України. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 року № 878 “Про затвердження Списку історичних населених місць” датою заснування або першої письмової згадки м. Кременчук Полтавської області визначений 1571 рік.

Враховуючи викладене, внесення змін до дати першої письмової згадки або дати заснування міста, яке включено до Списку історичних населених місць, необхідно вносити постановою Кабінету Міністрів України.

Український інститут національної пам'яті України вважає, що головним принципом визначення дати заснування населеного пункту має бути принцип безперервного проживання на цій території людності. У переважній більшості випадків дата заснування населеного місця тотожна першій писемній згадці як крайній хронологічній даті, після якої достеменно відомо, що людність проживала на цій території. В такому разі дата заснування населеного пункту може визначатись за результатами археологічних досліджень, хоча це є швидше виключенням.

Крім того, інститут національної пам'яті вважає, що питання зміни дати заснування міста має бути погоджене із місцевою громадою, наприклад, міською радою Кременчука.

За результатами пошуку **Державною архівною службою України** архівних документів із зазначеного питання у Центральному державному історичному архіві України повідомлено, що документів про офіційну дату заснування м. Кременчук Кременчуцького району Полтавської області в ЦДАК України не виявлено. А за даними науково-довідкової літератури, найбільш ранні згадки про “уход Кременчик” відносяться до кінця XVI століття .

За інформацією Державного архіву **Полтавської області** зазначено, що місто Кременчук засноване у 1571 році як фортеця для оборони Лівобережного Подніпров'я (для захисту земель Речі Посполитої, до якої входило місто, від набігів кримських татар).

Комунальною установою “Центр охорони та досліджень пам'яток археології” Полтавської обласної ради поінформовано, що на території історичного ареалу сучасного міста Кременчук археологічними дослідженнями встановлена наявність поселення XII ст., отже орієнтовний вік поселення дійсно становить близько 900 років.

Однак власна назва цього археологічного селища не збереглася.

Також Полтавська ОДА звертає увагу на те, що проведені відносно невеликі археологічні дослідження в межах Кременчука, хоч і встановили наявність в історичному ареалі селища XII ст.

Адміністрація також наголошує, що істориками та археологами, що ретельно досліджували заснування м. Кременчука, неодноразово спростовувалася дата заснування міста Кременчука 1571 року. Під 1571 роком є лише згадка урочища Кременчук, що фігурує в документах ще задовго до цієї дати, зокрема, в польських Люстраціях поч. 1550-х рр.

Вважаючи, що твердження про першу згадку саме існуючого міста Кременчук 1571 року є недостовірним, Полтавська ОДА пропонує з метою уникнення дискусій та суперечок стосовно точної дати заснування змінити текст проекту Постанови на “Визнати вік поселення на місці сучасного міста Кременчук Кременчуцького району Полтавської області за результатами археологічних досліджень у 900 років” або на іншу близьку за змістом назву.

Національна академія наук України пропонує задля недопущення історичних недоречностей, а також з метою актуалізації та верифікації попередньо отриманих даних здійснити комплексні наукові дослідження, першим етапом яких мають стати археологічні розкопки в історичному ареалі міста. Саме такі роботи можуть засвідчити наявність культурних нашарувань наступних, а можливо і попередніх, епох, які відображають тяглість життя в межах міської території. І лише тому повертатись приймати рішення щодо визначення археологічного віку міста.

Підкомітет з питань науки та інновацій 26.04.2021 р. розглянув проект Постанови та рекомендував Комітету схвалити рішення про її відхилення.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій заслухав інформацію автора проекту Постанови народного депутата України О.В. Мовчана, голови підкомітету з питань науки та інновацій Комітету В.В. Колюха та обговорив законодавчі ініціативи щодо визначення археологічного віку міста Кременчук.

За результатами обговорення, зважаючи на те, що питання визначення археологічного віку міста не відноситься до предметів відання Комітету з питань освіти, науки та інновацій, **Комітет вирішив:**

1. Запропонувати визначитись щодо прийняття проекту Постанови “Про визначення археологічного віку міста Кременчук Кременчуцького району Полтавської області та офіційну дату заснування” (реєстр. № 4654 від 27.01.2021), поданого народним депутатом України Мовчаном О.В., Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики.

2. Направити це рішення та висновки Міністерства культури та інформаційної політики України, Національної академії наук України до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики.

3. Контроль за виконанням рішення Комітету покласти на Голову Комітету Сергія Бабака.

Голова Комітету

Сергій Бабак